

IR-REGHBA

Kelb, fuq l-ilma ta' ghadira
b'ghadma f'halqu kien ghaddej,
lemañ ohra gewwa l-ilma,
qal: "nahtafha; jkolli tnej."

Halqu fetah biex jaqbadha...
Caff...il-ghadam ghab fil-qiegħ
Tqanqal l-ilma, ix-xbieha thassret;
Hsieb is-serqa tar mar-riħ.

"Jahraq din ir-regħba tiegħi",
qal il-kelb donnu mibluġħ.
"Kelli ghadma tiswa ċ-ċapep,
tliftha... u se'r norqod bil-guħ"

IL-GHORAB

Ghorab, darba, seraq gbejna
tar biha f'rokna kennija;
rah id-dib, qal: "nikolhielha
dit-tajra thobb il-foħrija."

"Ja ghasfur iswed bellusi,
int iżzejjen il-ħolqien,
jekk leħnek jixbaħ lil lbiesek,
bħalek, ma jinsabu mkien."

Għal da'l-kliem il-għorab ħela,
l-isbaħ għanja xtaq isib;
fetaħ ħalqu... l-gbejna waqgħet
sewwa sewwa f'ħalq id-dib...

Min f'wiċċek jaqbad ifaħħrek
għid: "dan b'xejn żgur ma jibqax,
"għax tal-bħur irid jithallas,
"fuq li tak irid l-imghax."

T. Z.

DWAR KTIEB TAGHNA TAL-KNISJA

Fost it-tifikiriet tal-qedem, ftit, iżda għeżież, li jagħnu l-Mużew tal-*Aula Capitularis* tal-Birgu, jinsab f'rokna Ktieb tal-għana tal-Knisja, li kemm għall-qedem kemm għall-ħtieġa tiegħu, jistħoqqlu li wieħed iġarraf xi hwejjeġ fuqu.

Dan il-Ktieb gie mqiegħed fil-Mużew ma ilux, u sibtu jien, fil-ħin li kont qiegħed inqalleb sarbut kotba qodma mqattgħa u kkamlati, u żgur li kien isib ruħu kkundannat għal ġol-ħuġġieġa, bħal tant imsejknin vittmi ohra li kieku ma għaraftx mill-ewwel xi jsarra.

Wieħed li ma jifhimx malli kien jifthu u jara dawk in-noti mqaret (*romboidali*) jew bħal-lewża, b'sieq imwaħħla magħhom, aktarx donnhom sarbut tajr bid-denb bħal dawk li jagħmlu t-tfal, kien bla dubju ta' xejn, iwaddbu għall-ħruq. 'Ma kollox xortih. 'Tini xortija u ixhetni l-baħar. Dak li hu sew għall-bniedem, kull tant hu sewwa iktar għall-ħwejjeġ ta' bla dehen. Mela, dan il-Ktieb gie meħlus mill-ħruq, u mqiegħed fost hwejjeġ ohra qodma, biex jarga' mill-ġdid jiżzejjen u jagħmel il-wirja tiegħu, għal dawk li jifmu xi ftit fl-Arkeologia. Nidħlu mela fis-sugġett li ħabbartilkom fil-bidu, u niħaddtu mill-iqsar fuq dan l-imbierak ta' "Ktieb tal-għana tal-Knisja"!

Dan il-Ktieb, huwa mill-ewlenin edizzjonijiet, stampati f'Ruma bir-rieda tal-Papa Ġulju III; fiħ ħames quddisiet ta' Ġanni Pierluigi ta' Palestrina, u jgħib id-data: 1572, bit-tipi tal-"Eredi di Aloisio Dorici, li kienu jgħibu bħala sinjal tat-Tipografia tagħhom: NULLA . EST . VIA . INVIA . VIRTUTI. Dan il-Ktieb fil-għamla tiegħu hu xi ftit ikbar mill-għamla, hekk imsejja, "In Folio" u fiħ 200 paġna.

Fl-ewwel wiċċ tal-Ktieb, imnaqqxa u stampata bix-*xilo-tipija* (stampa fuq il-għuda) hemm ix-xbieha kollha kemm hi, bil-qegħda u mlibbsa *in pontificalibus* u bit-tre renju tal-Papa Ġulju III, fil-waqt li qiegħed ibierak u jieħu mn'idejn Wiġi minn Palestrina għarkobbtejh, il-Ktieb tal-Quddies, minn dan il-Kittieb, għadu kemm tlesta. Ma' dwar din l-in-ċiżjoni, hemm bosta disinji ohra ta' bixkla mitoloġika: bħal-Titani, Satiri, Pegasi, maskri, u bosta strumenti tal-Mużka: ċirimelli, flawtijiet ta' Pan, mandolini u hwejjeġ ohra.